

Tafatt og tatlete fra granskningsutvalget?

I slutten av februar 2017 kom rapporten fra granskningsutvalget som har gjennomgått saken ved UiA hvor en forsker hadde rapportert inn 3-sifrede antall tellende publikasjoner i Cristin.

I noen av avisoppslagene når saken ble kjent i media i januar 2016, i det minste i DN, ble gjerne Open Access avlagt et besøk og nevnt som en mulig forklaring på denne tilsynelatende fantastiske produktiviteten. I rapporten fra granskningsutvalget vises det til en rapport om mulige kvalitetsproblemer hos en av de aktuelle utgiverne (OA-utgiveren), men innhold i eller datagrunnlag for rapporten gjengis ikke.

Nå viser rapporten at artiklene har vært gransket fra mange ulike perspektiver, og det er ikke funnet sterkt urovekkende kvalitative sider ved dem, selv om de generelt ikke anses å ha veldig høy kvalitet. De siteres imidlertid relativt mye og må derfor antas å ha en viss nytte for andre forskere. Mistenkeliggjøringen av OA-publikasjonene og deres utgivere både i media og i rapporten fremstår etter dette som nokså ubegrunnet.

Det problematiske her er jo hvordan begrepet forfatterskap har vært praktisert av denne forskeren og hans medforfattere. Dette er ikke unikt, praksisene rundt forfatterskap er mangslungne og gråsoneraktiviteter er det utvilsomt en (god) del av – og dette har aldri vært rapportert som et problem som har «angrepet» OA-publikasjoner generelt eller vært et problem ved OA. Ikke engang OA-skeptikeren Jeffrey Beall, som utvalget har brukt som sannhetsvitne, har – etter det jeg vet – vært inne på en slik tanke.

Det er et interessant poeng at kravene til forfatterskap har blitt skjerpet, og at de siste skjerpelser har skjedd etter at disse artiklene har blitt publisert – uten at dette har noen sammenheng. Men sett i lys av det nye regelverket vil jeg anta at ikke alle forfatterskap innrapportert i Cristin og publisert i de aktuelle publikasjoner vil tåle en nærmere granskning. Når artikler har et innhold som i sidetall er kortere enn forfatterlista, fremstår dette som underlig sett i lys av de sterke krav som stilles for at man skal kunne oppgis som forfatter. I lys av et opphavsrettslig forfatterbegrep blir dette vel enda grellere. Hvordan vitenskapen praktiserer forfatterbegrepet bør det settes søkelys på fremover, skal forfatterbegrepet ha noen fremtid. Og forfatterbegrepet er også en viktig basis i belønningssystemer og bibliometriske målinger og mål som overbenyttes flittig i akademien.

Granskningsutvalget har ikke funnet å kunne felle forskeren. Man har ikke fått forklaring fra forskeren, og har ikke tatt seg råd til å intervju medforfattere – de fleste befinner seg i Kina. Men man har en forklaring for retten i en annen sak, hvor forskeren klart har gjort rede for at hans forfatterskap ikke tilfredsstiller kravene til forfatterskap i fem artikler. Utvalget mener, slik jeg forstår det, at siden disse artiklene er så få sett opp mot det totale antallet, kan man ikke felle forskeren.

For meg fremstår dette som et feilskjær: Han har redegjort for at han har brutt normene om forfatterskap hva angår disse fem artiklene, og bør derfor felles for uredelighet. Så får man heller leve i uvisshet om uredeligheten går videre enn de fem artiklene. At man unnlater å felle fordi forskeren velger ikke å forklare seg, kan være god jus – men et slikt valg åpner opp for at andre som granskes kan slippe unna ved ikke å forklare seg. Og så snillistisk bør man ikke være!